

Vuk'uzenzele

Vha i giselwa nga vha: Sisteme ya Mafhungo na Vhudavhidzani ha Muvhuso (GCIS) English/Tshivenda Thangule 2022 Khandiso 1

Zwiliwa zwi re na thuthuwedzo ya Tshizulu zwi vhea khifi ya zwiliwa ya Dorobo ya Kapa kha mapa

Vho Mmabatho Molefe, muṅe wa khifi ya zwiliwa ine ya vhidzwa Emazulwini ngei Doroboni ya Kapa, vho ḡi itela dzina nge vha dzhelwa nṱha kha lifhasi nga ha zwiliwa zwavho zwa sialala. Tshifanyiso tsho getshedzwa nga Vho Molefe.

Vho Owen Mngadi

Nga kha u ṱana vhudihudzi nga vhufa havho nga kha zwiliwa zwa sialala, muṅe wa khifi ya zwiliwa Vho Mmabatho Molefe vho vhea khifi yavho ya zwiliwa,

Emazulwini, kha mapa wa lifhasi nga murahu ha musi zwo katelwa kha mutevhe wa zwa 50 Next. Mutevhe uyu u na madzina a vhabiki vha 50 vha manga-dzaho vha lifhasi, vhane vha vha na khonadzeo ya uri liṅwe ḡuvha vha ḡo vha kha Mute-

vhe wa Khifi dza Zwiliwa dza 50 dza maṱhakheni dza lifhasi. Vho Molefe (27) vho thoma khifi yavho ya zwiliwa zwa Tshizulu ya musalauno ngei Doroboni ya Kapa fhethu hune ha pfi V&A Waterfront's Makers Landing nga ṛwaha wa 2020, nga murahu ha u fhelelwa nga mushumo kha ṇdowetshumo ya zwa khifi dza zwiliwa nga ṛwambo wa dwadze ḡa COVID-19. Vha ri zwiliwa zwavho zwo ṱuthuwedzwa nga kualuselwe kwavho ngei KwaZulu-Natal he makhulu wavho vha vha vha tshi bika zwiliwa zwa sialala. Vha tenda uri izwi zwo vha thusa u sa fana na vhaṛwe kha muṱaṱisano wa 50 Next. Vho Molefe vha ri Emazulwini, ine musi yo pindulelwa ya amba uri 'ḡiṱadulu', yo kunga dzangalelo u bva kha vhadzulapo vha ḡa Afrika Tshipembe khathihi na vhadali vha mashangoḡavha vha ṱoḡa u lingedza zwiliwa zwavho zwi re na thuthuwedzo ya Tshizulu. Makers Landing, hune ha vha tshivhindini tsha zwiliwa na mvelele ya Afrika

Tshipembe, ndi fhethu ho teaho khavho, vha ralo vha tshi amba. Emazulwini i nekedza menyu wa zwiliwa zwa ngavho dza sumbe wo tiwaho, une wa shanduka u ya nga khalaṛwaha. Zwiliwa zwa Vho Molefe zwi nekedzwa lwa vhudele, nahone zwi katela zwibikwa zwi nga ho sa Isijingi – fhuri ḡa thophi, fhuri ḡo kadzingwaho, beregisi ḡo sukwaho na aisikhirimu ya batha ya buraweni; Isibindi nechakalaka – tshivhindi tsha kholomo tsho ḡodzwaho batha, tshakalaka ya ḡentili dza muvhala wa ṱaḡa, na nyala; na ḡqanda, Isibindi noshatini – thathi ṱhukhu yo kadzingwaho na gwengwelele ḡa maṱamaṱisi, zwiṱhindi zwa khuhu na luvhomba lwa tshagumba lwo ḡodzwaho na mukoki. “Musi vha tshi ya Doroboni ya Kapa, vha nga kha ḡi kundelwa u pfesesa zwavhuḡi uri ḡa Afrika Tshipembe ḡi hani, zwenezwo ndo dzhia tsheo ya u vha wa ngoho nga kha zwiliwa zwa sialala u itela u sumbedza vhadali uri ri ḡa mini. Ndi ḡi vhudza matsheloni maṛwe na maṛwe

uri ndi khou anetshela ngane-tshelo; ṱhalutshedzo yanga ya uri zwiliwa zwa Tshizulu ndi mini. Ndi fulufhela uri vhatu vha ḡo zwi ṱangenedza zwo ralo. Ri fulufhela u takula zwibikwa zwazwo u ya kha zwa maṱhakheni. Dorobo ya Kapa i na tshitshavha tsho fhambanaho, nga ṇḡa ha vhaendelamashango vha mashangoḡavha; vhatu vhoṱhe vha a kona u guda nga ha zwiliwa zwa Tshizulu,” vha ralo vha tshi amba.

Mutevhe wa lifhasi wa khifi dza 50 dza maṱhakheni
Ho vha hu ṇḡila ya Vho Molefe ya u ita uri zwiliwa zwa sialala zwi vhe zwa musalauno zwe zwa vha wanisa vhuimo kha mutevhe wa 50 Next, une wa pembelela vhatu vha 50 ṛwaha muṛwe na muṛwe vha re fhasi ha miṛwaha ya 35 vhane vha khou ṇea tshivhu-mbeo luṱa lwa zwiliwa lwa lifhasi nga vphupara. Muṱaṱisano uyu u konisa vhabiki vhaswa vha re na vhukoni u ṱana zwibikwa

Tsho iswa phanda kha siaṱari 2

Youngsters unite against unemployment

Page 8

Don't miss an opportunity to study overseas

Page 13

U vhalala Vuk'uzenzele kha vha danuḡode GOVAPP kha:

Vha ṱoḡe SA Government kha Google playstore kana appstore

KHA VHA RI KWAME

Webusaithi: www.gcis.gov.za Imeliḡi: vukuzenzele@gcis.gov.za

www.vukuzenzele.gov.za Luṱingo: (+27) 12 473 0103

Tshedimosetso House:
1035 cnr Frances Baard and Festival streets, Hatfield, Pretoria, 0083

Tsho bva kha siatari 1

zwavho kha jifhasi.

Vho Molefe vho dzhenela vhuṭambo ha pfufho nga ṛwedzi wa Fulwi ngei Bilbao, Spain, nahone vha ri ṭo vha ḍuvha ṭa ṭhuṭhewedzo nga kha therisano na vhaṛiwe vhabiki vha zwijiwa.

“Ndo kona u vha na mashudu a u wana vhatu u bva kha shango ṭoṭhe khathihi na zwigwada zwa vhatu vha miṛwaha yoṭhe nga u fha-mbanana uri vha ḍe vha ḍiphine nga zwijiwa zwashu. Vhatu vha na luvhenge-lambiluni kha zwijiwa zwa thumbuni ya phukha (zwipiḍa zwa thumbuni ya phukha zwi

tshi itwa zwijiwa) nahone ndi tama u vha sumbedza uri arali vha zwi bika nga ṇḍila yone, zwi tou ḍifha u fana na tshipiḍa tshiṛwe na tshiṛwe tsha ṇama. Ndi dovha nda tama u ṭuṭuwedza u ṭa u bva kha ningo u ya kha mutshila, u itela u bveledza vuhugweṇa ha ṇḍila iyi i sa nyethi ya kuḷele,” vha ralo Vho Molefe.

Emazulwini yo dovha ya wina tshiphuga tsha u vha Khifi ya zwijiwa zwa Afrika ya Ṇwaha kha Pfufho dza vhuṇa dza ṛwaha nga ṛwaha dza Luxe Restaurant mathomoni a uno ṛwaha.

Pulane ya Phaṭhululo na Mvusuludzo ya Ikononi

Emazulwini yo thola vhatu

vhaṇa nahone Vho Molefe vha na pulane dza u alusa bindu ṭavho. Vha ri vhuṭa ho pfumaho ha ṭa Afrika Tshipembe ndi hone hu kungaho vhaendelama-shango.

Sa tshipiḍa tsha Pulane ya Phaṭhululo na Mvusuludzo ya Ikononi, muvhuso wo vbona sekithara ya vhuendelama-shango sa ṭiṛwe ṭa masia a ndeme kha u dzhenelela na u vha tshi tshimbidzi tsha ndeme kha mvusuludzo ya ikononi.

Muhasho wa zwa Vhuendelamashango, sekithara ya phuraivethe na vhaṛiwe vhashumisani vho shumisana u bveledza Pulane ya Mvusuludzo ya Sekithara ya

Vhuendelamashango, zwine zwa ḍo thusa u vhumba tshumisano ya tshitiṛathedzhi vhuḱati ha muvhuso na ṇḍowetshumo u khwaṭhisedza tshenzhelo dza vhadali dzo khwiniswaho. Hezwi zwi ḍo itwa nga u ḍivhadza e-visas, u bveledza tsireledzo ya vhaendelamashango na u leludzela vhashumi vha zwa vhuendelamashango kha u wana dziṭaisentsi.❶

U itela u wana mafhungo nga vhuḍalo nga ha khifi ya zwijiwa ya Emazulwini vha founele kha **062 160 2347**

Vho vha vha tshi zwi ḍivha?

- Mabindu ane a khou aluwa kha sekithara ya zwa vhuendelamashango a nga ita khumbelo ya nda-mbedzo u bva kha Muhasho wa zwa Vhuendelamashango, hune vha dovha vha sumbedzwa uri vha kunguwedza hani mabindu avho na u vha ṇea iṛwe thikhedzo.
- U itela u wana mafhungo nga vhuḍalo, vha dalele www.tourism.gov.za/Pages/home.aspx

Kha vha vhulunge tshelede: Kha vha rene zwishumiswa zwa phimo ya pumu

Vho Allison Cooper

Musi mutengo wa kutshilele u tshi khou ḍiḍura u tshi ya kha vhadzulapo vha ṭa Afrika Tshipembe, nga maanḍa avho vha bvaho kha miṭa ya mbuelo ya fhasi, vha nga khwaṭhisedza uri tshelede yavho i renga zwinzhi musi vha khou renga gurosari nga u renga zwishumiswa zwa phimo ya pumu.

Zwishumiswa zwa phimo ya pumu ndi zwiṛwe

zwijiwa zwa ndeme zwine vhatu vha sa tee u badela muthelo khazwo, zwine zwa amba uri zwi rengiswa nga mutengo wa fhasisa. Vhatu vane vha renga zwijiwa u bva kha mutevhe wa phimo ya pumu vha nga wana zwinzhinyana nga tshelede yavho, zwine zwa thusa uri vha vhe na zwijiwa zwi re na pfushi hayani.

U ya nga ha vha Zwitatistika zwa Afrika Tshipembe (Stats SA), zwijiwa na zwinwiwa zwi si na aṭikhohoji (NAB) zwo gonyelanṭha nga 8.6% nga ṛwedzi wa Fulwi

ṇaṛwaha u fhira zwo zwa vha zwi zwone nga Fulwi 2021.

Vha Zwitatistika zwa Afrika Tshipembe vho amba uri zwi bveledzwa zwa zwijiwa zwo zwa gonyelanṭha nga maanḍa ndi vhuṛotho na mikapu (zwine zwa katela mugayo), ṇama na ole na mapfura – zwine zwoṭhe zwa vha zwijiwa zwa ndeme kha miṭa minzhi.

Zwi bveledzwa zwa vhuṛotho na mikapu zwo gonya nga 11.2% u bva Fulwi 2021, zwo gonya u bva kha 8.4% nga Shundunthule ṇaṛwaha, honeha Tsu-mbamutengo ya Vharengi (CPI) yo gonya nga 1.1%. U gonya ha ṛwedzi nga ṛwedzi ho vha 2.6%, hu na u gonya hu vhonehalo ha mitengo ya mugayo (5.2%), vhuṛotho ha buraweni (3.2%) na makaroni (3%). Nṭhani ha izwo, mitengo ya ṇama yo gonya nga 9.5% u bva nga ṛwedzi wa Fulwi 2021 u swika Fulwi 2022, zwa sumbedza u ḍuranyana u fhira zwo zwa vha zwi zwone nga Shundunthule 2022.

Ole na mapfura zwo gonya

kha mutevhe wa nga ṛwaha nga ṛwaha nga 32.5%, zwi tshi vhambedzwa na 26.9% nga Shundunthule musi CPI i tshi gonya.

Mutengo wa nṭha wa ole ya mulivhaḍuvha, nga maanḍa, u khou engedza mutsiko kha migaganyagwama ya vharengi.

Kha vha vhulunge nga zwishumiswa zwa phimo ya pumu

Zwishumiswa zwa phimo ya pumu zwo ḍivhadzwa nga muvhuso nga ṛwaha wa 1991 u itela u thusa miṭa ya mbuelo ya fhasi. U bva tshe zwa thoma u ḍivhadzwa, ho ḍo engedzwa zwishumiswa zwinzhi kha mutevhe wazwo.

U ya nga vha Tshumelo dza Mithelo ya Afrika Tshipembe, zwijiwa zwa phimo ya pumu zwi badeliswa muthelo wa 0% – hezwi zwi amba uri vhatu vha badela fhasi ha 15% kha zwijiwa izwo nga uri a vha tei u badela muthelo (VAT).

Hezwi zwishumiswa zwi katela:

- Vhuṛotho ha buraweni
- Mavhele o omaho na mase
- Fuṭauru ya vhuṛotho ha buraweni (nga nḍa ha

mufumbu wa goroi)

- Tshidammba
 - Makumba
 - Mitshelo na miroho mitete
 - Ṇawa dzo omiswaho
 - Ḳentele
 - Mugayo
 - Raisi
 - Zwikoti zwa khovhe
 - Ole ya miroho ya u bika (nga nḍa ha ole ya oṭivi)
 - Mafhi, mafhi o gari-waho, mafhi a luvhanda khathihi na muvango wa luvhanda lwa mafhi
 - Magaṇawa a ṭeaho na ṇawa, zwi nga ho ere-gisi, ṇawa, ṇduhu, nz
- Zwishumiswa zwa vhaḱumakadzi vhe maḱuvhani sa phede, zwi na phimo ya pumu, sa musi zwi tshi shu-miswa na nga vhaimana khathihi na zwishumiswa zwa nga ngomu ha zwirukhwana zwa vhaḱumakadzi.
- Vhaaluwa vha tea u dovha hafu vha vhudzisa kha mavhe-ngele avho apo arali a tshi ṇea luaḱhulelo kha vhoneṭhaho, nga maṛwe maḱuvha, kha zwishumiswa zwi si zwa phimo ya pumu.❶

government communications

Department: Government Communication and Information System
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Tel: 012 473 0353

Email: vukuzenzele@gcis.gov.za

Address: Private Bag X745, Pretoria, 0001

Head of Editorial and Production
Regomoditswe Mavimbela
Regomoditswe@gcis.gov.za

Acting Editor-in-Chief
Zanele Mngadi | Zanelemngadi@gcis.gov.za

Acting Managing Editor
Tendai Gonese | tendai@gcis.gov.za

News Editor
Noluthando Motswai

Writers: More Matshediso
Ursula Graaff

Graphic Designers
Tendai Gonese | Benny Kubjana

Production Assistants
Jauhara Khan | Sebastian Palmer

Language Practitioners
Nomgcibelo Motha | Boitumelo Phalatse
Thandolunye Khulu | Mahanyele Ramapala

All rights reserved. Reproduction of the newspaper in whole or in part without written permission is strictly prohibited.

Vuk'uzenzele
is published by Government Communications (GCIS)

Printed by:

Distributed by:

Kha vha tikedze mapholisa uri Afrika Tshipembe li vhe lo tsireledzeaho

Hu na nḡaḡo ine ya khou ṇṇa kha tshitshavha na mbiti nga ṇwambo wa ṇeveḡe dza vhugevhenga kha shango ḡashu.

Vhuvemu ha zwezwino na u tshipiwa ha vhafumakadzi vha malo ngei Krugersdorp ho vhangha mbiti dza lushaka lwoṭhe zwo itaho ṭhōḡea ya uri hu vhe na tsheo yo dzhiwaho ya u lwa na miraḡo ya dzigennge yo ḡṭamaho nga zwiḡali vhane vha shuma migodini i siho mulayoni kha vhupo honoho.

Vha Tshumelo ya Tshipholisa ya Afrika Tshipembe (SAPS) vha tea u khōḡiwa kha nyito dzo dziaho dze vha ita vhege tharu dzo fhiraho kha u imedzana na zwiito zwa u tshipiwa ha vhafumakadzi nga tshigwada tsha vhanṇa vho ḡṭamaho na vhuṇwe vhu-gevhenga kha vhupo uho. Naho zwo ralo, tshitshavha tsho sumbedzisa uri a ho ngo tea u thoma ha itea vhugevhenga vhu shushaho uri hu kone u lwiwa na zwiito zwa vhugevhenga.

Ngoho ndi ya uri hu na khaedu khulwane yo livhanaho na tshipholisa Afrika Tshipembe. Fhedzi ri khou shuma nga nungo dzoṭhe u lwa na khaedu idzi.

U fana na mihasho ya muvhuso yoṭhe, Tshumelo ya Tshipholisa ya ḡa Afrika Tshipembe i khou pfa mveledzwa dza thaidzo dza ikonimi ya shango, miṇwaha minzhi ya u vha na thaidzo ya ṭhahalelo ya vhashumi kha mihasho khathihi na u dzhe-nelela ha vhathu vha nḡa muvhusoni. Miraḡo ya tshipholisa vha shuma kha vhupo vhu re khombo hune kanzhi vha livhana na dzikhakhathi, mafuvhalo kana mpfu.

Zwiito zwa vhugevhenga kha ḡa Afrika Tshipembe zwi nga si fheliswe arali hu si na mmbi ya tshipholisa yo khwaṭhaho, i konaho nahone ya phuro-feshinala. Vhukoni ha SAPS

ho vha hu tshirwe tshiteṇwa tsho sumbedziswa kha muvhigo wa Phaneḡe ya Vhomakone kha zwa Migwalabo ya Fulwana 2021, zwine ra khou dzhia maga a u livhana nazwo.

Musi ho vhuedzedzwa vhudziki vhune ha ṭōḡea kha vhurangaphanḡa ha SAPS, zwino ho sedzwa kha u thivha mavhaka o vhangaho vhuṭudzeṭudze kha vha maanḡalanga a zwa vhudziki a songo lugelaho u livhana na zwiwo zwo bvelelaho nga nwedzi wa Fulwana mahoḡa.

Ṭhahalelo ya vhashumi na u shayea ha vhugudisi ho lingaho zwo vha na masi-andaitwa a si a vhuḡi kha tshitshavha na kha Tshipholisa tsha u vhoṇa uri hu na Vhudziki Tshitshavhani.

Muvhuso wo avhela ndambedzo u itela u thola vhagudiswa vhaswa vha 12,000 vha mapholisa, nahone tshigwada tsha u thoma tshi kati na vhugudisi ha mutheo. Yuniti ya Tshipholisa ya u vhoṇa uri hu na Vhudziki Tshitshavhani ya SAPS i ḡo dovha ya wana miṇwe miraḡo ya 4,000 kha uno ṇwaha wa muvhalelano, nahone hu khou itwa nzudzanyo dza uri hu vhe na vhugudisi ho teaho kha miraḡo iyo i khou ḡo tho-lwaho.

Musi hu khou gudwa nga kha zwiwo zwo bvelelaho mahoḡa nga ṇwedzi Fulwana, ri khou shumela u khwiṇisa tshumisano vhukati ha mazhendedzi a zwa vhudziki na vha nḡowetshumo ya vhu-tsireledzi ha phuraivethe u itela muti-ngati kha u lwa na zwiito zwa vhugevhenga.

Ri tea u vha na tshumisano khulwane na vhashumisani vhoṭhe hu tshi katelwa mabindu, uri hu kone u kovhekanyiwa zwiko na vhusevhi ha vhugevhenga u itela u khwiṇisa tsireledzo ya tshitshavha na u livhana na vhugevhenga vhu thithisaho nyito ya ikonimi.

Tsumbo ndi tshumisano vhu-kati ha *Transnet Freight Rail* na vha SAPS kha u shumi-sana zwavhuḡi u lwa na zwa u tswiwa ha themamveledziso na vhutshinyadzi ha thambo dza ḡaini. Vhugevhenga uvhu vhu kwama tshoṭhe ikonimi saizwi khamphani dzi sa koni u endedza zwibveledzwa zwadzo u ya vhuimangalavha u itela u vhambadzelanḡa. Ḳṇwe tsumbo ya tshumisano i vhukati ha vhu-tsireledzi ha migodi, vhu-tsireledzi ha phuraivethe na vha SAPS kha u lwa na u tswiwa ha mutale wa ndeme.

Nga ṇwambo wa nungo idzi dza vhuṭhihi, ri khou vhoṇa mvelaphanḡa kha vhupo vhu nga ho ha Mpumalanga na Limpopo he ha vha hu thaidzo kha zwa u shaya vhudziki ha mutale wo tswiwaho une wa sudzuluselwa kha mimaraga i siho mulayoni ya mashangoḡavha.

Nga kha yuniti dza u dzhe-nelela dza lushaka dza nga ngomu tshipholisani (NIU), vha SAPS vho kona u vha na mvelaphanḡa kha u fhelisa vhugevhenga ho dzudzanywaho, hu tshi katelwa zwigwada zwo dzudzanywaho zwa nḡisedzo ya zwidzidzivhadzi, zwigwada zwa vhugevhenga khathihi na zwa u bwa ha migodi zwi si ho mulayoni.

Vha SAPS vha khou thoma thimu ya u lwa na zwiito zwa u bwa migodi zwi siho mulayoni, khathihi na dziṇwe thimu dzo livhanaho na u fhelisa zwa u dzhenelwa ha saithi dza zwa vhuḡhaṭi, u tswiwa ha tsimbiswuku na thambo dza muḡagasi, zwi tshi katela na u tshinyadzwa ha themamveledziso ya ikonimi.

Nga nḡa ha u bvelela ha tshipholisa tshi pfadzaho kha u lwa na vhugevhenga vhu tsikeledzaho ikonimi, kanzhisa mushumo u konḡaho u no itwa nga vha SAPS kha u lwa na vhugevhenga vhuḡulwane nga u tou angaredza u fhedza u songo

dzhielwa nṭha.

Kha ṇwaha wa muvhalelano wo fhiraho, sa tsumbo, Tse-dzuluso dza Vhugvehenga dza vha SAPS dzo kona u wana zwigwevho zwa vhutshilo hoṭhe zwa 206 kha vhahwelelwa vha 209, hune zwa 154 zwo vha zwa u tzipha na u vuhlaha. Yuniti dza SAPS dza Dzikhakhathi dza Miṭani, Tsireledzo ya Vhana na Milandu ya Vhu-dzekani dzo kona u wana zwigwevho zwa vhutshilo hoṭhe zwa 356 kha vha-hwelelwa vha 266. Fulo ḡa u londa vhahwelelwa ḡo bveledza, u farwa hu fhiraho 13,000.

Musi hu na ḡeveḡe dzi re nṭha ngaurali dza zwiito zwa vhugevhenga kha tshitshavha tshashu, zwi khagala uri ndi zwinzhi zwine zwa kha ḡi tea u itwa. Tshivhalo itshi tshi khou sumbedza uri vhuṇzhi ha zwigevhenga zwi khou fariwa nahone zwa fheleledza zwo gvevhiwa. A vha khou tendelwa u ponya zwigwevho zwa mabulayo.

Khethekanyo ya Tsedzuluso ya Vhugvehenga ha Ndeme, ine ya ḡivhea sa *Hawks*, yo swikelela thagethe dzayo dzoṭhe dza ṇwaha wa muvhalelano wo fhiraho zwe zwa bveledza u farwa na u wanala milandu, u dzhiwa ha ndaka, ndaela dza u thivhela na u dzhia khathihi na u dzhia lwa tshoṭhe u swika kha ndeme ya miḡioni dza dzirannda. U farwa na u gvevhiwa ho swikelwaho nga vha Khethekanyo ya Tsedzuluso ya Vhugvehenga ha Ndeme ho katela zwa u bwa migodi zwi si ho mulayoni, u tshinyadzwa a phaiphi dza zwivhaswa, u ṭangulwa ha masheleni a endedzwaho na ha mabulayo a mapholisa. Vha Khethekanyo ya Tsedzuluso ya Vhugvehenga ha Ndeme vho thoma u shuma na vha Khethekanyo ya Tsedzuluso ya NPA kha milandu ye ya bva kha khomishini ya zwa u dzhe-nelela ha vhathu vha nḡa muvhusoni.

Vha SAPS ndi kale vha tshi ḡitikedza zwa u lwa na dzikhakhathi dzo ḡisendekaho nga mbeu, hu tshi waniwa phera dzo lugelaho vha-pondwa zwiṭitshini zwa mapholisa ha rengwa na zwi-shumiswa zwa u kuvhanganya vhuṭanzi zwa hafu ya miḡioni zwa phaḡaladzwa na zwiṭitshi.

Tshipholisa tshi nga si zwi kone hu si na tshumisano na zwiṭshavha. Nga ṇwambo wa izwo, ri khou sedza kha u engedza netiweke ya Tshigwada tsha U lwa na Vhugvehenga Tshitshavhani u itela u khwiṇisa vhuṇshaka ha tshipholisa na tshitshavha.

Ri fhululedza zwiṭshavha zwine zwa khou dzhia vhuḡifhinduleli ha u dzudza vhuḡo havho ho tsireledzea nga kha u tandula zwiṭaraṭa, mabembela a tshenzhemo dza vhugevhenga na dziṇwe nyito.

U shumisa muvhigo wa Phaneḡe ya Vhomakone sa mutheo wa mvusuludzo ya tshiimiswa, ri khou dzudzanyulula na u vhe-kanyulula zwishumiswa, u khwiṇisa vhuḡoni khathihi na u khwaṭhisa vhuḡoni ha u khwaṭhisedza u tevhedzwa ha mulayo.

U vha pholisa ḡa munna kana ḡa mufumakadzi zwi tea u vha muṇwe wa mishumo ino konḡesa, wa vha na mutsiko nahone ire khombo kha shango ḡashu, khathihi na u vha mushumo u si na ndivhuwo. Musi nḡaḡo ya tshitshavha nga vhugevhenga i tshi pfesesea, ndi mashudu-mavhi uri zwi tea u bveledza vhuswina kha mapholisa ashu, vhane vha bvelaphanḡa na u ri shumela na u ri tsireledza.

Musi muvhuso u khou shuma u ṇekedza tshipholisa zwishumiswa zwo teaho, vhuḡudisi hoteaho khathihi na mugaganyagwama wa u shuma mushumo wavho, ndi ita khuwelelo kha vhadzulapo vha ḡa Afrika Tshipembe vhoṭhe uri vha vhe tshipiḡa kha vhuḡidini ha uri zwiṭaraṭa zwashu na zwiṭshavha zwi dzule zwo tsiredzea kha zwiito zwa vhugevhenga.

Kha ri dzhieḡe nṭha u shuma vho ḡifunga hu itwaho nga mapholisa ashu nahone ri dovhe ri vha ṇee thikhedzo yoṭhe uri Afrika Tshipembe ḡi dzule ḡo tsireledzea. 📌